

ISO 20022 มิติใหม่ของการชำระเงิน

นางสาวรวมพร ประวัติเมือง
ฝ่ายนโยบายระบบการชำระเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว (digital disruption) ประกอบกับพฤติกรรมของผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจที่เน้นความสะดวก ง่าย รวดเร็ว ทำให้การชำระเงินออนไลน์เป็นทางเลือกที่ตอบโจทย์ lifestyle ในปัจจุบัน โดยเราจะเห็นได้จากปริมาณการใช้ mobile/internet banking ที่เพิ่มขึ้นถึง 70.4 เปอร์เซ็นต์เทียบกับปีก่อน จึงมีความจำเป็นที่ต้องเตรียมความพร้อมระบบการชำระเงินที่เป็นเสมือนเส้นเลือดหล่อเลี้ยงระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อรองรับการเติบโตของ digital payment ที่สูงขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) มีนโยบายผลักดันการพัฒนาระบบการชำระเงินของไทยอย่างต่อเนื่อง ภายใต้แผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2564) เพื่อให้มั่นใจว่า digital payment จะเป็นทางเลือกหลักของการชำระเงิน มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย ต้นทุนต่ำ และตรงความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยหนึ่งในเรื่องที่สำคัญเป็นพิเศษ ก็คือ การนำมาตรฐานสากล ISO 20022 มาใช้เพื่อรองรับการรับ-ส่งข้อมูลทางธุรกิจและการเชื่อมโยง (interoperability) ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

หลายคนอาจสงสัยว่า มาตรฐาน ISO 20022 คืออะไร ถ้าเปรียบง่าย ๆ คือ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารสำหรับการรับ-ส่งข้อความธุรกรรมทางการเงินระหว่างภาคธนาคาร ภาคธุรกิจ หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งรองรับธุรกรรมทางการเงินประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การโอนเงินและชำระเงิน (payments) การซื้อขายหลักทรัพย์ (securities) การซื้อขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเงิน (trade services) การใช้บัตรเครดิต/เดบิต (cards) และ การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (foreign exchanges)

มาตรฐาน ISO 20022 มีจุดเด่นที่ก้าวข้ามข้อจำกัดในปัจจุบัน คือ สามารถรองรับการส่งข้อมูลอื่นไปพร้อมกับข้อความการชำระเงินได้จำนวนมาก เช่น ข้อมูลการซื้อขาย ถือเป็นการตอบโจทย์ความต้องการในการเชื่อมโยงของภาคธุรกิจ และสนับสนุนให้กระบวนการทำงานเป็น digital businesses อย่างครบวงจร รวมถึงมีข้อมูลรองรับกระบวนการตรวจสอบภายใน และใช้วิเคราะห์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ ทำให้ลดขั้นตอนและต้นทุน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินธุรกิจ ซึ่งถือเป็นประตูสำคัญไปสู่ digital economy

ในหลายประเทศไม่ว่าจะเป็นอังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลีย และในประเทศแถบเอเชีย เช่น ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ได้ปรับใช้มาตรฐาน ISO 20022 อย่างแพร่หลาย โดยแคนาดาเองก็ได้รับความร่วมมือจากภาคธุรกิจและภาคธนาคารในการนำไปใช้กับระบบการชำระเงินและการซื้อขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจและการแข่งขันกับต่างประเทศ ในส่วนของญี่ปุ่นได้ปรับใช้กับทั้งระบบการชำระเงิน และระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งนับว่าเป็นการเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศเข้าด้วยกัน

สำหรับประเทศไทยเองได้นำมาตรฐาน ISO 20022 มาใช้กับระบบการชำระเงิน โดย ธปท. ร่วมกับภาคธนาคาร ภาครัฐ ภาคธุรกิจ ผู้ให้บริการระบบการชำระเงินกลาง และสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) ในการพัฒนามาตรฐานข้อความให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง (stakeholders)

ในทุกภาคส่วน โดยภาคธุรกิจสามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างครบวงจร ตั้งแต่การสั่งซื้อสินค้า ส่งใบแจ้งหนี้สำหรับเรียกเก็บเงิน การชำระเงิน และการชำระภาษีในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการเชื่อมโยงกับระบบ Enterprise Resource Planning (ERP) ซึ่งจะช่วยลดกระบวนการและการใช้กระดาษ (paperless) รวมถึงเพิ่มโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ โดยเฉพาะ SMEs ให้สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ง่ายขึ้นด้วยข้อมูลทางการค้าและการชำระเงิน สำหรับภาคธนาคารจะช่วยยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการทางการเงินดิจิทัล และต่อยอดนวัตกรรมทางการเงิน เช่น digital lending และภาครัฐได้รับบริการที่รวดเร็วครบวงจร และการรับจ่ายเงินที่มีความโปร่งใสมากขึ้น ตัวอย่างการปรับใช้ เช่น กรณีการใช้ MyPromptQR ซึ่งเป็นบริการชำระเงินแรกที่ใช้ มาตรฐาน ISO 20022 โดยร้านค้าสามารถรับชำระเงินด้วยการ scan QR code จากมือถือของลูกค้า โดยเชื่อมโยงข้อมูลการชำระเงินกับเครื่อง cashier ได้อย่างอัตโนมัติ และลูกค้าไม่ต้องใส่จำนวนเงิน ทำให้ลดความผิดพลาดและเวลาการชำระเงิน

การนำมาตรฐาน ISO 20022 มาใช้นี้ จะทำให้เกิดโมเมนตัมของการเปลี่ยนแปลงระบบการชำระเงินไทยให้สามารถเชื่อมโยงการชำระเงินกับระบบอื่น ๆ ได้สะดวกและรวดเร็ว สอดคล้องตามมาตรฐานสากลเพิ่มประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจไทยโดยรวมและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้นในโลกไร้พรมแดน (globalization) สิ่งเหล่านี้จะไม่เป็นเพียงภาพฝัน หากได้รับความร่วมมือและการนำไปปรับใช้จากทุกภาคส่วน ซึ่งถือเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จของ “ISO 20022 มิติใหม่ของการชำระเงิน”

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย